

China Blue

Micha X. Peled

Drac Màgic

drac.info@dracmagic.cat
www.dracmagic.cat

China Blue

Micha X. Peled

Material el·laborat per:

DRAC MÀGIC

GUIA DIDÀCTICA - 2n CICLE D'ESO

Els valors de la pel·lícula

Què s'amaga darrere l'etiqueta made in China de molts dels productes tèxtils que comprem? En quines condicions es fabriquen? A través del testimoni de les joves protagonistes, Jasmine i Orchid, que han de deixar les seves famílies per anar a treballar a una fàbrica de texans per a l'exportació, el film aporta informació de primera mà sobre les difícils condicions laborals a què s'ha d'enfrontar la població dels països pobres com a conseqüència de la globalització econòmica.

Quin drets es treballen?

Declaració dels Drets dels Infants:

La declaració dels Drets dels Infants va ser adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1959. El text recull un preàmbul que estableix les consideracions prèvies en relació als infants i 10 principis que proclamen els seus drets. El 1989 les Nacions Unides van aprovar la Convenció sobre els Drets dels Infants, que refereix els principis de la declaració i recull els articles que disposen de quina manera es poden i s'han de protegir els drets de tots els infants. Aquest text és de caràcter vinculant per als estats que l'han signada.

Principi 4

L'infant ha de gaudir de tots els beneficis de la seguretat social. Ha de tenir dret a créixer i a desenvolupar-se en salut; i amb aquest fi caldrà proporcionar-li, així mateix com a la mare, cura i protecció especials, incloent-hi l'atenció prenatal i postnatal adequades. L'infant **té dret a disposar d'alimentació, habitatge, reacció i serveis mèdics adequats.**

Principi 9

L'infant ha de **ser protegit contra totes les formes de negligència, crueltat i explotació.** No serà objecte de cap mena de tràfic. No s'haurà de consentir que l'infant treballi abans d'una edat mínima adequada; **en cap cas no se l'ocuparà ni se li permetrà que s'ocupi en qualsevol tasca o feina que perjudiqui la seva salut, o que interfereixi en el seu desenvolupament físic, mental o moral.**

Article 24

L'infant **té dret al nivell més alt de salut i a l'accés als serveis mèdics; i l'Estat té l'obligació d'assegurar les atencions primàries preventives,** l'atenció sanitària per a les futures mares, la reducció de la mortalitat infantil, l'educació sanitària i l'abolició de les pràctiques tradicionals perjudicials per a la salut dels infants.

Article 31

L'infant **té dret al descans, al lleure,** al joc i a la participació en activitats culturals i artístiques.

Treballar en un món globalitzat

Una de les conseqüències directes de la globalització econòmica a molts països és l'èxode de milions de persones de les zones rurals a les àrees urbanes. Xina és actualment l'escenari del moviment

migratori més important de la història, amb 130 milions de persones desplaçades per treballar com a mà d'obra barata en fàbriques que proveeixen empreses multinacionals i que depenen totalment del capital estranger.

Les protagonistes d'aquest documental, una de les quals té 14 anys, mostren com és la seva vida a l'interior d'una fàbrica on es confeccionen els texans que després trobem a moltes botigues. Les jornades laborals de 20 hores, la prohibició de sortir, la manca de descans i el retard o l'incompliment en els pagaments constitueixen alguns dels trets definitoris d'aquesta nova classe obrera globalitzada, que produeix gran part dels béns manufacturats de tot el món.

Tal i com recull el documental, molts d'aquests treballadors són noies joves que han deixat els seus pobles per poder aportar uns ingressos a les seves famílies, que no poden subsistir amb el cultiu de la terra. Moltes d'elles no tenen els 16 anys i poden aribar a treballar jornades de 20 hores amb un ritme molt intens, en unes condicions que no compleixen els mínims requisits de la reglamentació laboral i salarial. Els empresaris, per la seva banda, amenacen i castiguen tots aquells que intentin exercir els seus drets.

L'experiència de Jasmine Lee és el fil conductor de la pel·lícula, des de la sortida del seu poble fins a l'arribada a Shaki, on troba feina a la fàbrica de texans Lifeng, una empresa en expansió que garanteix la puntualitat del lliurament de les comandes.

Els comentaris del propietari, el senyor Lam, sobre la gestió de la fàbrica i sobre el progrés econòmic que viu la Xina gràcies a les reformes de Deng Xiaoping, com indica un cartell de propaganda que exhorta els ciutadans a construir una societat pròspera, contrasten amb les imatges de l'inici de la jornada laboral de Jasmine i les seves companyes. Des d'un principi, es veu clarament que les condicions de treball explicades pel senyor Lam i reiterades a la delegació de Hong Kong i Canadà que visiten la fàbrica, no tenen res a veure amb la realitat, com molt bé indiquen les paraules escrites a la pantalla que denuncien els abusos per part dels empresaris i el silenci de les multinacionals, que han creat aquestes comissions amb inspectors per tranquil·litzar l'opinió pública occidental.

Les declaracions de l'observador de l'Institut d'Estudis Shenzhen, d'una antiga encarregada de

fàbrica i de l'operari d'una empresa que treballa per a la firma nord-americana Levi's expliquen amb molta claredat les formes que s'utilitzen per amagar els abusos, com exigir als obrers que menteixin sobre horaris, sous i formes de pagament si són preguntats per inspectors, raons per les quals no s'ha detectat cap anomalia a la fàbrica i que impedeixen conèixer les condicions de treball reals. Unes condicions que estan imposades pels preus fixats per les multinacionals, extremadament baixos, i que els permeten obtenir uns marges de beneficis altíssims, impensables si es complissin els horaris i els salaris mínims establerts.

Un activista completa la informació apuntant que l'entrevista que està realitzant pot ser severament castigada pel govern per atemptar a la seguretat nacional, tal i com es reforça amb les dades que apareixen en forma de text a la pantalla, que recorden que a Xina sindicarse i fer vaga és il·legal i que els activistes poden acabar en un camp de reeducació.

En els pocs moments que li queden lliures a Jasmine, la veiem anotant en el seu diari les seves impressions i descobriments, des de l'amistat amb altres noies que treballen a la fàbrica fins al que li ofereix una ciutat com Shaki quan pot sortir amb la seva amiga. El treball esgotador de la fàbrica presideix les seves jornades, però troba el mitjà per evadir-se amb contes que ella escriu o imaginant que té els poders de la seva heroïna. Al final de la seva aventura, quan cobri el seu primer sou, estarà satisfeta i contenta de poder enviar els diners a casa. Aquest contrast entre les condicions que li toca viure i els sentiments que expressa en el seu diari s'estructura gràcies al muntatge, que actua com un eficaç mecanisme crític i de presa de consciència, sense cap sentimentalisme o efectisme que desvirtui la problemàtica tractada. Tot i la duresa de les condicions en què viu, Jasmine està contenta per ser útil a la seva família i accepta la seva situació amb una fortalesa que li permet fins i tot participar activament en la vaga que té lloc a la fàbrica.

Els costos humans del miracle xinès

A l'inici de la pel·lícula, la directora de producció de la fàbrica explica amb orgull el compliment dels terminis fixats, perquè si és necessari les joves operàries estan disposades a treballar tota la nit. Aquests comentaris i els del director de la fàbrica, sobre la

falta de cooperació dels treballadors que no entenen la necessitat de ser competitius per prosperar, s'alternen amb el treball que realitzen les noies, amb els seus comentaris sobre els descomptes que pateixen per cada minut de retard o sobre el preu elevat del menjar que han de pagar amb el seu sou. De fet, aquests són els elements que han atret l'atenció de les empreses multinacionals, que han optat per deslocalitzar-les dels seus països d'origen davant la mà d'obra barata i dòcil que troben a Xina.

El funcionament de la fàbrica i la falta absoluta de transparència legal respecte a la normativa es posa de manifest en les comissions de control establertes per les empreses estrangeres que no "veuen" el que podria fer disminuir les seus beneficis. El "miracle econòmic" de Xina presenta la seva veritable cara en les entrevistes del senyor Lam amb els representants de les grans empreses. L'acord dels preus per les peces fabricades deixa en mans d'aquestes empreses la major part dels beneficis, sempre obtinguts a costa d'una disminució del salari de les treballadores. Totalment supeditat a les condicions fixades, el senyor Lam tractarà de mantenir els seus beneficis reduint el preu de les hores extres o extremanent el ritme de treball.

La tan celebrada competitivitat i puntualitat de la fàbrica Lifeng es posa de manifest en la segona meitat de la pel·lícula, que narra la producció a contra rellotge que Jasmine i les seves companyes han de fer per complir els terminis. «No es pot perdre un client», afirma el senyor Lam, «perquè tots hi perdrem, sobretot els treballadors i les treballadores que quedaran a l'atur i sense cobrar la feina feta». «No es pot denunciar l'incompliment de la normativa», afirma l'operari entrevistat, «perquè les empreses anul·len les comandes i ens quedem sense feina».

Aquests i molts d'altres exemples apuntats indiquen els condicionants de la situació de les joves protagonistes. Com molt bé es posa de manifest al llarg de la pel·lícula, la seva intenció és denunciar una situació, sense judicis morals ni coartades emotives. Amb una aparent simplicitat va mostrant les contradiccions entre el discurs oficial sobre el progrés econòmic xinès i la situació real de la gent, contradiccions que fàcilment podem fer extensibles a les directrius de l'economia mundial. El missatge que amaga Jasmine a la butxaca d'uns texans no pretén

altra cosa que donar-se a conèixer a qui els compri, saber si li han agradat i explicar-li qui els ha fet. Li envia l'adreça per si vol contestar, però és un missatge que potser no tindrà resposta.

La nota final apuntada a la pantalla és també una crida d'atenció sobre les condicions de la mateixa filmació i a les dificultats per mostrar les condicions de treball: "les autoritats xineses van interrompre el rodatge diverses vegades i l'equip va ser detingut i interrogat. "No vam poder tornar a parlar amb la Jasmine ni amb ningú més i ens van confiscar les cintes".

Propostes per al debat

- El fet que Xina fabriqui molta de la roba que portem, com els texans a què es refereix el documental, de quina manera ens implica en relació a les condicions laborals de la seva població?
 - A la fàbrica que apareix al film, un empresari britànic aconsegueix els texans a 4 euros la unitat. Després els vendrà a Anglaterra com a mínim deu vegades més cars. Com s'explica aquesta diferència? Qui se'n beneficia i a expenses de què?
 - Jasmine i les seves companyes no saben mai el que cobraran, ni tan sols si ho faran. Us imagineu treballar d'aquesta manera? Com creieu que es veuria afectada la vostra vida?
 - Busqueu informació sobre les condicions laborals a Xina i compareu la legislació vigent al nostre país amb la situació que descriu el film (jornades, salaris, condicions, permisos, drets de sindicar-se, de fer vaga, etc.).
 - Busqueu el significat dels termes **deslocalització** i **globalització** i analitzeu-los en relació amb la informació obtinguda fins ara.
- Feu una llista amb els objectes que teniu o que utilitzeu més freqüentment i indiqueu-ne la marca, el lloc de fabricació i el seu preu de compra. Podeu agrupar els productes per categories; per exemple tèxtils, calçat, aparells d'àudio i vídeo, joguines, telèfons mòbils, material escolar, electrodomèstics, etc.

- Quines coses estan fabricades a Xina? De quines marques són i quin és el seu preu de compra al nostre país? Quines diferències hi ha amb els productes provinents d'altres llocs?
 - Fixeu-vos especialment en la roba. Hi ha alguna peça que estigui confeccionada a Espanya? I en altres països de la Unió Europea?
 - De quins països prové la roba i el calçat que portes habitualment?
 - De totes les coses que heu posat a la llista, de quines us seria més difícil prescindir? On han estat fabricades?
- Jasmine té 16 anys i Orchid 14. Compareu la seva situació amb la dels joves d'aquesta franja d'edat al nostre país i analitza'n les diferències.
 - Quina responsabilitat tenen envers la seva família? I vosaltres? Si treballeu, què feu amb els guanys?
- Investigueu sobre les condicions de vida dels vostres pares i mares, avis i àvies. A quina edat van començar a treballar? Què feien amb el sou?
 - La situació familiar de les protagonistes, com la descriuríeu? Fixa't en les condicions de vida al camp, les tècniques de cultiu, l'habitatge, etc. Què ens indica aquest contrast, dins d'un mateix país, entre els entorns rural i urbà?
- A partir dels comentaris de les protagonistes, es dedueix que a Xina hi ha diferències en la forma en què s'eduquen els nens i les nenes, les oportunitats que tenen i la valoració que en fan les famílies.
 - De quines diferències es tracta? Us han sorprès? Per què?

China Blue

Material el·laborat per:

DRAC MÀGIC

Sinopsi

Una de les conseqüències directes de la globalització econòmica a molts països és l'èxode de milions de persones de les zones rurals empobrides a les àrees urbanes. A Xina, 130 milions de persones han emigrat per treballar com a mà d'obra barata per a empreses que depenen de capital estranger i on són explotades amb total impunitat. Les protagonistes d'aquest documental, una de les quals només té 14 anys, mostren com és la seva vida a l'interior d'una fàbrica on es confeccionen els texans que després trobem a moltes botigues. Les jornades laborals de 20 hores, la prohibició de sortir, la manca de descans i l'incompliment en els pagaments constitueixen alguns dels trets definitoris d'aquesta nova classe obrera globalitzada i del que s'amaga darrere l'etiqueta "Made in China".

Quin drets es treballen?

Declaració dels Drets dels Infants:

La declaració dels Drets dels Infants va ser adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1959. El text recull un preàmbul que estableix les consideracions prèvies en relació als infants i 10 principis que proclamen els seus drets. El 1989 les Nacions Unides van aprovar la Convenció sobre els Drets dels Infants, que referma els principis de la declaració i recull els articles que disposen de quina manera es poden i s'han de protegir els drets de tots els infants. Aquest text és de caràcter vinculant per als estats que l'han signada.

PROGRAMA DE MÀ - 2n CICLE D'ESO

Títol original: *China Blue*

Guió i direcció: Micha X. Peled

Producció: Estats Units, 2005

Fotografia: Micha X. Peled

Muntatge: Manuel Tsingaris

Versió: cantonès, mandarí i anglès, amb subtítols en català

Durada: 86 minuts

Principi 4

L'infant ha de gaudir de tots els beneficis de la seguretat social. Ha de tenir dret a créixer i a desenvolupar-se en salut; i amb aquest fi caldrà proporcionar-li, així mateix com a la mare, cura i protecció especials, incloent-hi l'atenció prenatal i postnatal adequades. L'infant **té dret a disposar d'alimentació, habitatge, recreació i serveis mèdics adequats.**

Principi 9

L'infant ha de **ser protegit contra totes les formes de negligència, crueltat i explotació.** No serà objecte de cap mena de tràfic. No s'haurà de consentir que l'infant treballi abans d'una edat mínima adequada; **en cap cas no se l'ocuparà ni se li permetrà que s'ocupi en qualsevol tasca o feina que perjudiqui la seva salut, o que interfereixi en el seu desenvolupament físic, mental o moral.**

Article 24

L'infant **té dret al nivell més alt de salut i a l'accés als serveis mèdics; i l'Estat té l'obligació d'assegurar les atencions primàries preventives,** l'atenció sanitària per a les futures mares, la reducció de la mortalitat infantil, l'educació sanitària i l'abolició de les pràctiques tradicionals perjudicials per a la salut dels infants.

Article 31

L'infant **té dret al descans, al lleure**, al joc i a la participació en activitats culturals i artístiques.

Què costen els texans que portem?

La majoria dels texans que portem estan confeccionats a Xina o altres països pobres, on la mà d'obra és més barata. Per poder competir en l'economia global, els fabricants accepten produir als preus mínims que els imposen els clients estrangers, que obtenen així grans marges de beneficis. Els dirigents de les companyies i les corporacions multinacionals s'apropien dels beneficis i els compradors d'arreu del planeta gaudeixen d'uns preus acceptables. Però aquesta demanda de productes barats té repercussions humanes reals. Per altra banda, no són només les marques barates les que fan abaixar el cost de mà d'obra de manera que els consumidors de texans més cars no estan necessàriament afavorint uns salaris més alts per als treballadors. Així, mentre podem pagar cinquanta euros per un parell de texans d'una firma multinacional, la seva confecció costa uns cinc euros en una fàbrica xinesa. Al treballador que els ha fet li suposen uns ingressos de poc més d'un euro. Però si no vol perdre la feina, ha de suportar unes condicions d'explotació en silenci. Com a compradors, tenim alguna responsabilitat en el manteniment d'aquestes condicions de producció i per tant, en l'explotació d'una mà d'obra desprotegida, formada en gran part per infants menors de 16 anys.

Dades extretes del film

Els treballadors de Lifeng treballen 7 dies a la setmana durant molts mesos seguits. No els paguen més les hores extres ni reben el salari mínim que estableix la llei. Aquest tipus d'abusos són habituals a les fàbriques que exporten la seva producció.

Els sindicats i la vaga estan prohibits a Xina. Els sindicalistes corren el risc que els enviïn a camps de treball per reeducar-los.

Impulsats per la creixent preocupació de l'opinió pública occidental per la situació dels treballadors, els minoristes estrangers envien inspectors a les fàbriques. Les investigacions internes solen ser secretes i la majoria de les fàbriques falsifica els llibres. És difícil aconseguir una verificació independent perquè la majoria de les grans firmes posen

com a requisit als proveïdors que prohibeixin l'accés a la premsa.

Comentaris de Jasmine

«Els meus pares van tenir molts problemes per tenir un segon fill, perquè legalment només se'n pot tenir un. Segur que es van decebre molt quan van veure que jo també era nena. Però ara puc ajudar la meua família».

«Jo sóc talladora de fils. He de tallar tots els fils que sobresurten. Tardo una mitja hora a tallar els fils d'uns texans. Els he de raspallar per dins i mirar que no quedin pedres a les butxaques. En una hora guanyo més o menys mig Yuan (0,05 cèntims d'euro). Visc a la quarta planta. Mai no havia vist el món des de tan amunt. Compartim l'habitació entre dotze. Tenim aigua corrent i fins i tot un vàter per a nosaltres».

«Jo em pensava que la fàbrica ens donava el menjar, però ens el descompten del sou. No tenim menjar, així que pugem a l'habitació. Molta gent puja a l'habitació de les talladores. Entre totes vam reunir diners i hem comprat una televisió».

Comentaris del realitzador

«Volia posar cares a aquesta forma d'esclavatge modern. Tots sabem que els treballadors del Tercer Món són explotats en el nostre benefici. Però mentre siguin masses sense rostre podem ignorar el problema fàcilment. Un cop que els espectadors vegin que Jasmine i les seves amigues són adolescents normals, amb somnis, sentiments i diaris personals, ja no es podrà acceptar que aquestes noies siguin tractades tan malament només perquè nosaltres puguem disposar de roba barata».

«La gent ha d'entendre que permetre que els treballadors xinesos guanyin el sou mínim establert i visquin en condicions dignes no ha de suposar grans costos als consumidors. Els treballadors guanyen poc més d'un euro per un parell de texans. Si se'ls triplica el sou perquè s'apropi al salari mínim establert a Xina, els texans només ens costarien uns dos euros més cars. De fet, el cost total en la confecció de roba és només d'un cinc a un deu per cent del preu final que paguem a la botiga. El que realment determina el preu són els costos de publicitat, el màrqueting que acompanya el producte i els beneficis de les empreses minoristes».